

REDACTIONEEL

Achter de schermen bij vermogende families, Belgische rechters, Zuidas-advocaten en UNCITRAL

Annie de Roo & Rob Jagtenberg

Voor u ligt de zomeraflevering 2016 van TMD. In het algemeen staan in de zomer veel activiteiten op een laag pitje, zo niet in de wereld van mediation/mediatie. In België worden voorstellen tot wijziging van de bestaande regelgeving rond bemiddeling (mediatie) voorbereid. In Nederland loopt een herwerking van de Wetsvoorstellen Bevordering Mediation; de nieuwe conceptregeling met toelichting is 13 juli jl. gepubliceerd op de website van de Nederlandse overheid voor een internetconsultatie. Deze consultatie loopt tot 8 september 2016. De conceptregeling is een herwerking van de drie afzonderlijke initiatiefwetsvoorstellen van het toenmalig Tweede Kamerlid Ard van der Steur, thans de bewindsman op Veiligheid en Justitie. Bijgevolg diende het wetsvoorstel nu vanuit het departement voorbereid en van hieruit opnieuw ingediend te worden, waarbij nog een aantal zaken uit de oorspronkelijke initiatiefwetsvoorstellen nader doordacht kon worden. De geïnteresseerde lezer zal diverse nuanceverschillen en kleine – maar soms veelzeggende – wijzigingen aantreffen in de conceptregeling.

De redactie weerstaat echter de verleiding op de discussies vooruit te lopen, temeer daar later dit jaar een TMD-congres voorzien is over zowel de Belgische als de Nederlandse (ontwerp)regelingen. En daar komt dan nog bij: de evaluatie van de Europese Mediationrichtlijn 52/2008/EG (betreffende bepaalde aspecten van bemiddeling/mediation in burgerlijke en handelszaken). Op het moment van afronding van dit redactioneel was de Europese Commissie (DG Justice) nog aan het sleutelen aan een rapport waarin de uitkomsten zijn verwerkt van de *public consultation* die van 18 september tot 11 december 2015 plaatsvond over dit onderwerp. Overigens: de verhouding tussen het regime voor de Nederlandse *beëdigd mediator* en het regime voor grensoverschrijdende mediations conform de richtlijn is nu, in de Nederlandse conceptregeling, verduidelijkt.

Noteert u vast de datum van het geplande TMD-congres: 1 december a.s. in de namiddag. Meer over het congres leest u in het Signalement 'Aankondiging TMD Congres "Mediation: (ontwerp)regelgeving in België, Nederland en de EU"'.

Ook bij andere internationale organisaties wordt gewerkt aan een regeling ter facilitering van grensoverschrijdende mediations. Gewezen mag worden op het Signalement door Herman Verbist over 'het UNCITRAL Instrument voor internationale erkenning en tenuitvoerlegging van conciliatie-akkoorden'.

Annie de Roo & Rob Jagtenberg

De auteur rapporteert van achter de schermen bij UNCITRAL, de VN Commissie voor Internationaal Handelsrecht, die reeds in 1980 een eerste modelreglement voor conciliation (mediation) het licht deed zien. Na bijeenkomsten in Wenen (september 2015) en New York (februari 2016) van de UNCITRAL-werkgroep Arbitration and Conciliation is, zo blijkt, inmiddels consensus bereikt over een aantal belangrijke aspecten.

Tot zover de signaleringen. Zoals gebruikelijk opent ook deze TMD-aflevering met hoofdartikelen, en dat zijn er ditmaal drie. De rode draad door deze artikelen is dat ook hier vooraanstaande auteurs ons uitnodigen achter de schermen te kijken.

Alain Verbeke en Tijs Besieux leiden de lezer met hun bijdrage 'Generatieconflicten bij vermogende families' binnen in het onderzoeksdomein van de familiebedrijven. Hier is het concept *socio-emotional wealth* (SEW) dat een veelheid van belangen in zich bergt, aan een opmars bezig. Maar in hoeverre SEW ook een kompas kan zijn voor het beheer van familievermogen hangt vooral af van de familiale dynamiek: de wijze waarop familieleden met elkaar omgaan. Na een verhelderende beschrijving van uiteenlopende conflicten en conflictstijlen concluderen de auteurs dat familiale conflicten (daaronder begrepen erfeniskwesties) zeer intens zijn en vaak nog verergerd worden door top-down leiderschap en een conflictvermijdende traditie die daarmee vaak samengaat; men treft dit frequent aan bij vermogende Vlaamse families. In een dergelijke systemische context komt men slechts met de grootste moeite uit een negatieve conflictspiraal. De auteurs pleiten dan ook voor een proactieve benadering van *family governance*, gebaseerd op open communicatie, waarin conflicten een positieve rol kunnen spelen (*celebrate conflict*): men luistert naar elkaar en gaat samen aan de slag.

Vervolgens vergunt Patrick van Leynseele met zijn bijdrage 'Rechters en mediation in België: eindelijk een sterke push?' ons een blik op wat zich in Belgische rechtszalen voltrekt. Omdat de digitale ontsluiting van Belgische rechtspraak in vergelijking met de situatie in Nederland nog betrekkelijk in de kinderschoenen staat, is het des te belangrijker dat de auteur hier een aantal tamelijk recente uitspraken voor ons bespreekt. Uitspraken die de indruk wekken dat de Belgische rechter steeds beter lijkt in te zien wat mediation/mediatie is en waarom deze methode in bepaalde gevallen tot betere oplossingen kan leiden. Het is op basis van de analyse van rechterlijke uitspraken dat de auteur zich aan het slot van zijn artikel buigt over het voorontwerp van wet tot herziening van het Gerechtelijk Wetboek ('Potpourri IV'). De auteur concludeert dat voor het welslagen van de bedoelingen van de wetgever uiteindelijk veel zal afhangen van de kennis en het begrip van magistraten (en advocaten) ter zake ADR- technieken.

In het derde hoofdartikel 'Hoe denken Zuidas-advocaten over mediation?' laat Lodewijk Smeehuijzen ons meekijken achter de schermen – beter gezegd: achter de gevels van glas en roestvrij staal – van de grote advocatenkantoren aan de Amsterdamse Zuidas, het hart van de financiële dienstverlening in Nederland. Hier zetelt een betrekkelijk klein, maar wel zeer invloedrijk deel van de Neder-

landse advocatuur – de top van de zakelijke geschillenpiramide. In de literatuur wordt doorgaans gesteld dat zakelijke mediation relatief weinig gebruikt wordt, maar eigenlijk vaker ingezet zou moeten worden wegens de mogelijk grote commerciële voordelen. De intrigerende vraag: *als mediation zulke grote commerciële voordelen biedt, waarom zetten ondernemingen het middel dan niet veel breder in?* vormt de aanleiding voor deze bijdrage, waarin student-stagiaires voor de Master Ondernemingsrecht aan de VU het empirische materiaal over de verwachtingspatronen verzamelden door interviews af te nemen bij advocaten van de secties *Corporate Litigation* van de grote Zuidas-kantoren.

Wat zijn de ervaringen van deze advocaten met mediation? Wat waren de overwegingen om aan *corporate clients* wel of juist niet mediation te adviseren? De interviews leveren zeer openhartige en daardoor soms onthutsende commentaren van de ondervraagde advocaten op. De auteur plaatst de commentaren vervolgens in een bredere context, waarbij diverse interessante kwesties de revue passeren, zoals de toegenomen concurrentie vanuit de rechtspraak, en de perceptie van eigen onderhandelingskwaliteiten in de zakelijke advocatuur. De genoemde overwegingen om niet te adviseren tot mediation lijken in het algemeen valide, maar onzeker is of deze ook steeds door feiten worden gedragen. De auteur sluit dan ook af met een voorstel om de advisering tot mediation te rationaliseren middels een door wetenschap en praktijk samen te ontwikkelen protocol.

De redactie dankt alle auteurs voor het delen van hun inzichten en wenst de TMD-lezers veel interessante ontdekkingen achter de schermen toe.